

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни
ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ

(назва дисципліни)

підготовки _____ **бакалавра** _____

(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **106 Географія** _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ **Географія** _____

(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус навчальної дисципліни «ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ» підготовки бакалавра, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, за освітньою програмою «Географія»

Розробник: Тарасюк Н.А., доцент кафедри фізичної географії, кандидат географічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри фізичної географії

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри:

(Фесюк В. О.)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: «10 Природничі науки» Спеціальність: «106 Географія» Освітньо-професійна програма (спеціалізація): «Географія» перший (бакалаврський) рівень освіти	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>270/9</u>		Рік навчання – 3
		Семестр – 5-6-й
		Лекції – 72 год.
		Практичні (семинар.) – 68 год.
		Самостійна робота – 114 год.
		Консультації – 16 год.
Мова навчання		Форма контролю: 5-й сем – залік; 6 сем.- іспит українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Тарасюк Ніна Адамівна
Науковий ступінь	кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	доцент кафедри фізичної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Тарасюк Ніна Адамівна
Телефон	+380955146803
e-mail	Tarasiuk.Nina@vnu.edu.ua
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожного вівторка о 13.25-14.45, аудиторія С-622
Дистанційний курс на платформі Moodle	http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=592

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Фізична географія материків і океанів» за структурою та змістом відповідає вимогам до освітньої програми підготовки бакалавра галузі знань; 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, за освітньою програмою «Географія»

Навчальна дисципліна «Фізична географія материків і океанів» як складова регіональної фізичної географії вивчає особливості прояву загальних фізико-географічних закономірностей в різних куточках планети як на суходолі так і в океані. Розглядає вплив глобальних природних процесів на формування сучасних природних умов регіонів та акваторій світу, дає оцінку сучасного стану природних систем в залежності від природних умов, формує загальне уявлення про природні умови і ресурси регіонів світу.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню нових знань про стан довкілля регіонів планети, системи наукових методів регіональних географічних досліджень для потреб практики природокористування, збереження та відтворення ландшафтного різноманіття планети.

Пререквізити:

– (попередні курси, на яких базується вивчення дисципліни) / Загальне землезнавство (фахові компетентності: здатність розуміти фізико-географічні закономірності; здатність аналізувати та оцінювати їх прояв; здатність проводити математичні розрахунки з використанням широкого арсеналу методів обчислювальної математики для аналізу динаміки природних явищ і процесів;

– філософія (здатність застосовувати знання про системний підхід, структуру та функції систем, особливості динаміки складних систем та їх формалізації, критерії, стани, відгуки систем для їх моделювання);

– геофізика (здатність розуміти суть фізичних процесів та явищ в земній корі, атмосфері, гідросфері (Світовому океані, водоймах суходолу), енергообміну та масо переносу речовини);

– геохімія (здатність розуміти суть хімічних процесів та взаємодії між хімічними елементами та їх сполуками, які визначають геохімічні потоки речовини на планеті, характеризують процеси та продукти вивітрювання);

- математика (здатність до логічного викладу матеріалу та абстрактного мислення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків; здатність до математичної формалізації залежностей між географічними явищами та процесами);

– інформатика (здатність застосовувати пакети прикладних програм (MS Office, Statistica, Golden Software Surfer) для проведення математичних розрахунків та графічних побудов з метою характеристики, аналізу та оцінки природних явищ та процесів в різних регіонах планети);

- геологія (здатність застосовувати знання про літосферу, її склад, структуру, властивості, історію розвитку, геологічні процеси для розуміння генезису та напрямку розвитку природних процесів, виділу регіонів з ризиками прояву землетрусів та вулканізму)

- гідрологія (здатність застосовувати знання про гідросферу, її склад, структуру, властивості для аналізу та оцінки стану ресурсів поверхневих вод і різних регіонах планети та визначення екологічних ризиків збереження ресурсу поверхневих вод);

– метеорологія та кліматологія (вміння застосовувати знання про атмосферу, її склад, структуру, властивості, атмосферні процеси, циркуляцію атмосфери, клімат та його зміни для розуміння сучасних процесів кліматотворення та відмінностей клімату регіонів планети);

- методи географічних досліджень (здатність застосовувати методи

- економічна та соціальна географія (вміння застосовувати особливості знань для розуміння та вияву антропогенних чинників впливу на компоненти географічного середовища);

– біогеографія (здатність застосовувати знання про біотичні фактори середовища, екологічні ніші, вплив господарської діяльності людини на особливості поширення органічного світу на суходолі та біорізноманіття Світового океану);

- географія населення (вміння використовувати знання про чисельність та густоту населення, його динаміку для визначення головних чинників антропогенного впливу на компоненти природного середовища материків та узбереж морів і островів);

Постреквізити: регіональна економічна та соціальна географія, регіоналістика, країнознавство, геоекологія, географічний моніторинг, раціональне природокористування та охорона природи, екологічна безпека, глобальні проблеми сучасності.

Мета і завдання дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування знання про регіональні відмінності прояву загальних закономірностей просторової диференціації географічної оболонки,

особливостей природи у межах окремих частин Світового океану, материків та фізико-географічних регіонів. Розуміння практичної цінності вивчення ландшафтного різноманіття планети для потреб практики природокористування та для вирішення завдань охорони природи.

Основними завданнями навчальної дисципліни є: сформувати цілісне уявлення про загальні закономірності просторової диференціації географічної оболонки, вивчити особливості природи материків і океанів; сформувати наукове розуміння сучасної географічної картини світу, проаналізувати та дати оцінку прояву екологічних проблем в різних регіонах Землі. Підготувати фахівця-географа до роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів та в системі позашкільної природничої освіти.

Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної програми студенти повинні здобути такі наступні компетенції:

Інтегральна компетентність (ІНТ): здатність розв'язувати задачі та вирішувати прикладні завдання у галузі природничих наук і прогнозувати розвиток географічних явищ і процесів в різних куточках планети внаслідок взаємодії природних та антропогенних чинників з використанням сучасних інтерактивних карт, статистичної інформації та результатів моніторингу довкілля.

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність самостійно вирішувати складні та багатоетапні задачі (ЗК5);
- здатність до логічного мислення, математичної формалізації, аналізу та синтезу(ЗК7);
- здатність використовувати інформаційні технології для пошуку, обробки, аналізу та використання інформації з різних джерел (ЗК10);
- здатність до засвоєння нових знань, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення (ЗК6);
- здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо, виявляти та вирішувати проблеми (ЗК9);
- здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань(ЗК 4);

Фахові компетентності (ФК):

- здатність оперувати сучасною термінологією та новітніми досягненнями, науковими поняттями, законами, вченнями і теоріями природничих наук (ФК1)
- здатність застосовувати знання й практичні навички для дослідження природних явищ та процесів в різних регіонах та акваторіях планети, для підготовки комплексної фізико-географічної характеристики будь-якого регіону планети для вирішення конкретних завдань і практики природокористування (ФК 2);
- здатність верифікувати прогнозні моделі розвитку природних явищ і процесів з врахуванням географічного положення та особливостей природи окремого об'єкта, моделювати сучасну наукову картину світу (ФК 3);
- здатність до аналізу та кількісної оцінки прояву та поширення географічних явищ і процесів, вирішувати конкретні задачі для потреб практики природокористування (ФК 4);
- здатність розуміти прояв основних закономірностей географічної оболонки, формулювати обґрунтовані висновки про стан довкілля окремо взятого кожного з материків або акваторій Світового океану та пропонувати заходи щодо стабілізації та покращення екологічної ситуації (ФК 6);
- здатність поєднувати в практиці природокористування широкий спектр географічних методів та підходів, застосовувати набуті знання для формування у учнів ключових і предметних компетентностей відповідно до шкільного інтегрованого курсу «Природничі науки» (ФК 9);

- здатність підготувати аналітичну довідку про сучасний стан компонентів природного середовища в окремо взятому регіоні чи в акваторії, дати оцінку прояву ризиків в гірських та рівнинних регіонах планети (ФК 11);
- здатність проводити аналіз видів та напрямків природокористування на регіональному рівні та в межах адміністративно-територіальної одиниці (ФК 11) ;
- здатність проводити оцінку впливу антропогенного чинника на стан компонентів природного середовища, аналізувати наслідки впливу господарської діяльності на біорізноманіття материків та океанів (ФК 11);
- здатність визначити найбільш привабливі об'єкти природи, дати оцінку їх стану та можливості використання для потреб людини, використовувати комплексні підходи до оцінки та прогнозу розвитку природних процесів та явищ в різних куточках планети (ФК 14).

Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Фахові компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бали
Змістовий модуль 1. Фізична географія Світового океану				
Тема 1. Вступ до фізичної географії світу.	Лекція	Опрацювання лекційного матеріалу	Робота на лекції	0,3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання рекомендованої літератури, інтернет-джерел	Р, ІРС	0,1
Тема 2. Природа Атлантичного океану	Лекція	Опрацювання лекційного матеріалу	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, робота з картою	С, РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС, Р	0,5
Тема 3. Особливості природи Північного Льодовитого океану	Лекція	Опрацювання лекційного матеріалу	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Пояснення Обговорення	ДС, РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання джерел	ІРС, Р	0,5
Тема 4. Індійський океан	Лекція	Лекція-конференція	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Пояснення Обговорення	С, РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання джерел	Р, Д	0,5
Тема 5. Тихий океан	Лекція	Проблемна лекція	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Проблемний виклад матеріалу Обговорення	С, РМГ	0,5

	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р,Д	0,5
Тема 6. Екологічні проблеми акваторії Світового океану	Лекція	Проблемна лекція	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Обговорення, дискусія	С,РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р,Д	0,1
Кількість балів за змістовий модуль 1	Лекція			1,8
	Практичне заняття			2,5
	Самостійна робота			2,2
Максимальна кількість балів за змістовий модуль 1				6,5
Змістовий модуль 2. Північні материки. Євразія				
Тема 1. Географічне положення материка, поділ на частини світу	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції,	0,3
	Практична заняття	Робота з картами, обговорення	РМГ, Д	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,1
Тема 2. Тектонічна будова та геологічна історія материка Євразія	Лекція	Лекція тематична	Робота на лекції,	0,3
	Практична заняття	Захист практичної роботи	РМГ, С	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС, Р	0,1
Тема 3. Рельєф Європи та сучасні геоморфологічні процеси	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції, Диспут	0,3
	Практична заняття	Захист практичної роботи	Робота з картою, РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,8
Тема 4. Клімат і поверхневі води Європи	Лекція	Лекція-презентація	Д, робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з базами даних, пояснення, обговорення	РМГ, Д	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІНДЗ	0,8
Тема 5. Природна зональність та фізико-географічні відмінності Європи	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції, Диспут	0,3
	Практичне заняття	Робота з картами	РМГ, Д	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання	Р,ІРС	0,1

		матеріалу		
Тема 6. Палеогеографія та сучасний рельєф Азії	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, робота з картами	ДС, РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,8
Тема 7. Клімати Азії та кліматичні ресурси	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, робота з картами, робота з базою даних	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, виконання завдань	ІРС	0,1
Тема 8. Поверхневі води Азії	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Обговорення, дискусія	С. РМГ	0,5
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, виконання завдань	ІРС	0,8
Тема 9. Сучасні ландшафти та фізико-географічні відмінності регіонів Азії	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Дискусія	С, РМГ	0,5
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу, виконання завдань	ІРС	0,1
Кількість балів за змістовий модуль 2			Лекція	2,7
			Практичне заняття	4,5
			Самостійна робота	3,7
Максимальна кількість балів за змістовий модуль 2				10,9
Змістовий модуль 3. Північна Америка				
Тема 1. Тектоніка і рельєф материка.	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, робота з картами	ДС. РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,7
Тема 2. Типи кліматів та поверхневі води материка Північна Америка	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з базою даних, робота з картами	РМГ, С	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,7

Тема 3. Ландшафтне різноманіття материка та охорона природи	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Обговорення, дискусія	РМГ, ДС	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,1
Кількість балів за змістовий модуль 3	Лекція			0,9
	Практичні заняття			1,5
	Самостійна робота			1,5
Максимальна кількість балів за змістовий модуль 3				3,9
Змістовий модуль 4. Тропічні материки.				
Тема 1. Геологічна історія та тектоніка материків південної півкулі	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з картами, пояснення, обговорення	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,1
Тема 2. Рельєф материка Південна Америка	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Дискусія, обговорення	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,5
Тема 3. Кліматичні особливості материка Південна Америка	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Дискусія, обговорення	Д, РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,1
Тема 4. Поверхневі води материка Південна Америка	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Дискусія, обговорення	Д, РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,4
Тема 5. Природна зональність та багатство органічного світу Південної Америки	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Пояснення, обговорення, робота з картами	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,1

Тема 6. Фізико-географічні відмінності та сучасні ландшафти Південної Америки	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Презентації, обговорення, дискусія	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,1
Тема 7. Рельєф і корисні копалини Африки	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з картами, обговорення, дискусія	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,5
Тема 8. Клімати Африки та агрокліматичні ресурси	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з картами, обговорення, робота з базою даних	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,1
Тема 9. Поверхневі води материка Африка	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Доповіді, дискусія	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,5
Тема 10. Ґрунтово-рослинний покрив та природна зональність на материк Африка	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з картами, обговорення, дискусія	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,1
Тема 11. Австралія. Рельєф материка та сучасні геоморфологічні процеси	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Презентація, дискусія	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,5

Тема 12. Клімат та ресурси поверхневих вод	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з базою даних, обговорення, дискусія	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,4
Тема 13. Диференціація ландшафтної оболонки на материках Австралія	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Презентація, доповідь, дискусія	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,1
Тема 14. Природа островів Океанії	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з картами, презентація, обговорення	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,5
Кількість балів за змістовий модуль 4	Лекція			4,2
	Практичні заняття			7
	Самостійна робота			4
Максимальна кількість балів за змістовий модуль 4				15,2
Змістовний модуль 5. Антарктида				
Тема 1. Відкриття материка та географічні особливості	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з картами, обговорення	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	ІРС	0,5
Тема 2. Клімат та органічний світ материка Антарктида	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Практичне заняття	Робота з картами, обговорення	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,1
Тема 3. Українські дослідження на материках Антарктида	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3

	Практичне заняття	Презентація, доповідь, дискусія	РМГ	0,5
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,1
Тема 4. Сучасна географічна картина світу та її відображення на материках та в океані	Лекція	Лекція-презентація	Робота на лекції	0,3
	Самостійна робота	Самостійне опрацювання матеріалу	Р, ІРС	0,1
Кількість балів за змістовий модуль 4	Лекція			1,2
	Практичні заняття			1,5
	Самостійна робота			0,8
Максимальна кількість балів за змістовий модуль 4				3,5
Загальна максимальна кількість балів				40

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо організації навчання. У навчальному процесі застосовуються лекції з використанням мультимедійного проєктора, практичні та семінарські заняття, самостійна робота.

Серед методик та форм навчання даного курсу слід визначити такі *методики викладання*: методика проблемного навчання; *форми навчання*: проблемні лекції, диспути, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи, головна мета яких полягає розвитку у студентів логічного та самостійного осмислення додаткового матеріалу; *методики навчання*: презентації, самостійна робота з вивчення номенклатури (необхідного географічного мінімуму), індивідуальні науково-дослідні завдання, які готують студенти самостійно та презентують для присутніх.

Семінарські заняття включають такі напрями роботи: підготовку до семінарських занять за вказаним планом; виконання контрольних питань-завдань; виконання завдань дослідницького характеру; огляд наукових публікацій за обраною проблематикою, підготовка презентацій по темі доповіді.

Мета проведення лекцій полягає у формуванні у студентів знань про загальні закономірності географічних явищ і процесів в різних регіонах планети, формуванні у студента загальної географічної картини світу з різновидами природних та антропогенних видів ландшафтів, уявлення про прояви глобальних змін клімату на материках та над океанами, проблеми прісної води на планеті в умовах сучасних фізико-географічних процесів із позицій фундаментальних законів фізики; розуміння практичної цінності комплексних фізико-географічних досліджень для потреб практики сьогодення.

Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані.

Консультації викладачем щодо виконання завдань самостійної роботи студентів проводяться згідно затвердженого графіку консультацій.

Політика курсу.

Відвідування занять є обов'язковим. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Академічна доброчесність. Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників СНУ ім. Лесі

Українки», що розміщується на сайті університету за посиланням:
<https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>

Політика щодо дедайлнів та перекладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Складання модулів відбувається лише раз, відповідно до встановленого терміну, оскільки є можливість отримати бали на іспиті.

Політика виставлення балів. Залік оцінюється в 100 балів і визначається сумою балів за результатами поточного контролю (40 балів), тобто виконання практичних робіт (18 балів), самостійної роботи студента (22 бали) та модульного контролю (60 балів).

Іспит оцінюється в 100 балів та приймається усно або виставляється за сумою отриманих балів (більше 75 балів) впродовж навчального року. Максимальна сума балів складається із суми балів за результатами виконання практичного курсу за шостий семестр (практичні роботи - 17 балів; самостійна робота - 23 бали), модульного контролю (МКР-1 результати заліку за перший семестр з коефіцієнтом 0,2 (максимум-20 балів) та МКР-2 (40 балів).

У випадку незадовільної підсумкової оцінки за практичний курс (як у 5-му так і у 6-му семестрі) або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши додаткове завдання самостійної роботи (10 балів).

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 - 74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Підсумковий контроль успішності навчання.

Форма контролю – залік, іспит.

Питання для підсумкового контролю

1. Особливості рельєфу материка Північна Америка.
2. Кліматичне районування материка Австралія.
3. Тектоніка та рельєф материка Південна Америка.
4. Фактори кліматотворення та типи кліматів Європи.
5. Основні етапи формування обрисів материка Африка. Тектоніка та геологічна будова.
6. Ґрунти Європи.
7. Особливості природи Феноскандії.
8. Основні етапи формування природи Азії. Палеогеографічні особливості.
9. Річки та озера Австралії.
10. Четвертинне зледеніння північних материків. Прояви та наслідки
11. Природна зональність Австралії
12. Особливості рельєфу материка Антарктида
13. Кліматичне районування Африки
14. Мета за завдання навчальної дисципліни. Об'єкт та предмет вивчення.
15. Ґрунтово-рослинний покрив Африки.
16. Дослідження Антарктиди. Українські дослідження на материк.
17. Тектоніка та рельєф Європи.
18. Тектоніка та рельєф дна Атлантичного океану.
19. Природна зональність Південної Америки
20. Особливості клімату материка Антарктида.

21. Озера Північної Америки.
22. Особливості рельєфу дна Тихого океану
23. Органічний світ Африки
24. Органічний світ материка Північна Америка.
25. Тектоніка та рельєф дна Індійського океану.
26. Особливості рельєфу дна Північного Льодовитого океану.
27. Природна зональність на материк Північна Америка
28. Природна зональність Антарктиди.
29. Органічний світ Антарктики та Антарктиди
30. Висотна пояси́сть в горах Південної Америки
31. Ґрунти Південної Америки
32. Генезис та сучасна тектоніка островів Океанії
33. Великі рівнини: комплексна фізико-географічна характеристика
34. Особливості клімату материка Північна Америка.
35. Поверхневі води Австралії
36. Кліматичне районування материка Північна Америка.
37. Органічний світ Атлантики
38. Органічний світ Північного Льодовитого океану
39. Неотектонічні процеси та вулканізм в Азії
40. Органічний світ Тихого океану.
41. Неотектонічні процеси та вулканізм на материк Африка
42. Органічний світ Індійського океану
43. Поверхневі води Європи.
44. Органічний світ островів Океанії
45. Поверхневі води материка Південна Америка
46. Мусонні типи кліматів в Азії
47. Континентальні типи кліматів Азії
48. Поверхневі води Африки
49. Тропічні типи кліматів Африки
50. Морські типи кліматів на материк Північна Америка
51. Мінеральні багатства Світового океану та їх використання
52. Тропічні типи кліматів Південної Америки
53. Екологічні проблеми Світового океану: прояви та наслідки.
54. Сучасні ландшафти Європи.
55. Комплексна фізико-географічна характеристика: Середземномор'я, Герцинської Європи, Середньоєвропейської рівнини Східно-Європейської рівнини, Середньої Азії, Центральної Азії, Східної Азії, Південно-Східної Азії, Східного Сибіру, Західного Сибіру, півострова Індостан, Аравійського півострова Північної Африки, Південної Африки, Западини Конго, Східної Африки, Центральної Америки Аргентинських Анд, Центральних Анд, Патагонії, Бразильського плоскогір'я, Амазонії, Східно-Австралійських гір, Західноавстралійського плоскогір'я, о. Гренландія, півострова Аляска, Лаврентійської височини, Канадського Арктичного архіпелагу.
56. Течії: в Тихому океані, Північному Льодовитому океані, Атлантичному океані, в Індійському океані. Квazістаціонарні круговороти води в океані.
57. Корисні копалини: Північної Америки, Азії, Австралії, Південної Америки, Європи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Атлас світу. - К. : ДНВП „Картографія”, 2005. – 192 с.
2. Атлас вчителя. – К.:Картографія, 2015.
3. Африка: енциклоп. справоч. Т. 1-2. / Гл. ред. А. Громыко. – М.: Сов. енциклопедия, 1986.
4. Власова Г.В. Физическая география материков. В 2-х ч. – М.: Просвещение, 1976.
5. Волошин І.І., Чирка В.Г. Географія Світового океану: Навч. посібник . – К.: Перун, 1996. – 224 с.
6. Гаврилук В.С. Фізична географія Південної Америки: Навч. посібник. – К.: Вища школа., 1993. – 135 с.
7. Географический атлас для учителей средней школы. – М.: ГУГК, 1985. – 259 с.
8. Гудзевич А.В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія): Навч. посібник. – Вінниця: «Віндрук», 2005. – 464 с.
9. Еремина В.А., Притула Т.Ю., Спрялин А.Н. Физическая география материков и океанов: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2003. - 688 с.
10. Жучкевич В.А., Лавринович М.В. и др. Физическая география материков и океанов. Часть 1-2. – Минск: Изд-во уни-та, 1986.
11. Ковалишин Д.І. Практикум з фізичної географії материків і океанів (для студентів географічних спеціальностей вузів). – Тернопіль: Підручники і посібники, 1999. – 88 с.
12. Костів Л.Я. Фізична географія материків і океанів. Африка : нав.-методичний посібник. Львів, 2017. – 184 с.
13. Леонтьев О.К. Физическая география Мирового океана. - М: Изд-во МГУ, 1982.- 200 с.
14. Міхелі С.В. Фізична географія Північної Америки: навч. посібник. Київ : Перун, 2019. 284 с.
15. Міхелі С.В. Фізична географія Євразії: навч. посібник. Київ : Перун, 2019. 286 с.
16. Океани. Енциклопедичний путівник. К.:Махаон, 2007- 303 с.
17. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків та океанів: Навч. посібник Частина II. Євразія. – Вінниця: «ГІПАНІС», 2005. – 510 с.
18. Половина І.П. Фізична географія Європи: Навч. пос. для студ. геогр. спеціальн. вищ. навч. закл. – К.: «АртЕк», 1998. – 272 с.
19. Половина І.П., Затула В.І. Загальні географічні закономірності Землі : навч. посіб. К. : НПУ ім. М.Драгоманова, 2002.
20. Погода. Енциклопедичний путівник .- К.:Махаон , 2007– 304 с.
21. Регіональна фізична географія поверхні Землі / Д. Ковалишин, О. Волік, П. Дем'янчук та ін. Тернопіль, 2013. – 512 с.
22. Тарасюк Н.А. Фізична географія та екологія Світового океану. Практикум з курсу. –Луцьк, 2004.
23. Тарасюк Н.А. Фізична географія материків і океанів. Частина 1. Світовий океан: навчально-методичний комплекс.// Н.А.Тарасюк, Н.В.Цвид-Ендрю -Луцьк, 2016.- 186 с.
24. Физическая география материков и океанов / Под общей ред. А.М.Рябчикова. – М.: Высш. шк., 1988.
25. Шищенко П.Г., Удовиченко В.В., Олішевська Ю.А., Гавриленко О.П., Петрина Н.В. Фізична географія материків та океанів. У 2 т. : [підруч. для студентів ВНЗ].- К.:Видавництво: Київський університет, 2010 Т. 2 Європа -464 с
26. Хільчевський В.К., Дубняк С.С. Основи океанології. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2008. - 255 с.

Додаткова

1. Алексеева Н. Н. Современные ландшафты зарубежной Азии. М. : Геос, 2000.

2. Алисон Д. и др. Мадагаскар: пер. С англ.. – М.: Прогресс, 1990. – 296 с.
3. Ананьев Г.С., Леонтьев О.К. Геоморфология материков и океанов. – М.: МГУ, 1987. – 275 с.
4. Бабаев А.Г. и др. Пустыни (Природа мира). – М.: Мысль, 1986.
5. Богданов Д.В. Региональная физическая география Мирового океана. – Л.: Гидрометеиздат., 1985. – 312 с.
6. Гвоздецкий Н.А. Карст (Природа мира). – М.: Мысль, 1981.
7. Гвоздецкий Н.А., Голубчиков Ю.Н. Горы (Природа Мира). – М.: Мысль, 1987.
8. Географический энциклопедический словарь : [понятия и термины / гл. ред. А. Ф. Трешников и др.]. – М. : Сов. Энциклопедия, 1988. – 432 с. 13.
9. Географический энциклопедический словарь. Географические названия / [гл. ред. А.Ф. Трешников]; ред. кол. З.Б. Алаев и др. – [2-е изд.], доп. – М. : Сов. Энциклопедия, 1989. – 592 с. 14.
10. Глазовская М.А. Почвы зарубежных стран. М., 1983.
11. Долгушин Л.Д., Осипова Г.В. Ледники. Серия: Природа мира. – М.: Мысль, 1989. – 389 с.
12. Залогин Б. С., Кузьминская К. С. Мировой океан. М. : Academia, 2001.
13. Ілюстрований атлас світу.Серія Енциклопедичний путівник.-К.: Махаон.-2014.- 112с.
14. Ілюстрований атлас.Земля. Серія Енциклопедичний путівник.- К.: Махаон.-2016- 200с.
15. Исаченко А.Г., Шляпников А.А. Ландшафты. Серия:Природа мира. – М.: Мысль, 1989. – 503 с.
16. Каплин П.А. и др. Берега. Серия: Природа мира. – М.: Мысль, 1991.-501 с.
17. Кист А. Австралия и острова Тихого океана. – М.: Прогресс, 1980. – 267 с.
18. Клаудели-Томпсон Дж. Л. и др. Сахара: пер. с англ.. – М.: Прогресс, 1990. – 424 с.
19. Ліс. Енциклопедичний путівник .-К.:Махаон, 2008 – 303 с.
20. Лобова Е.В., Хабаров А.В. Почвы. Серия:Природа мира. – М.: Мысль, 1983. – 340 с.
21. Лукашова Е.Н. Южная Америка. – М.: Госпучпедиз, 1958.- 387 с.
22. Муранов О. Голубі очі планети . – К.:Веселка,1980.-271 с.
23. Муранов О. Великі, могутні, живі. – К.: Веселка, 1984.-262 с.
24. Мухин Г.И. Австралия и Океания. –М., Высшая школа, 1967.
25. Половина І.П., Затула В.І. Загальні географічні закономірності Землі: навч. Посібник. – К.: НПУ, 2002.
26. Птахи. Енциклопедичний путівник .-К.:Махаон, 2007 – 304 с.
27. Раковская Э. М., Давыдова М. И. Физическая география России. Азиатская часть. Кавказ и Урал. М.: Владос, 2001, Ч. 2.
28. Романова, Э. Л. Современные ландшафты Евразии. М. : Изд-во МГУ, 1997.
29. Страны и народы: Научно-популярное географическое этнографическое издание: в 20 т. – М.: Мысль, 1978 – 1985.
30. Тарасюк Н.А. ІНДЗ та курсові роботи з фізичної географії / Н.А.Тарасюк, І.М.Нетробчук, М.М.Мельнійчук. – Луцьк: Вежа, 2011. – 184 с.
31. Тихий океан / Л.И. Галеркин, М.С. Барабаш, В.В. Сапожников, Ф.А. Пастернак/ Под общ. ред. О.К. Леонтьева. – М.: Мысль, 1982. – 316 с.
32. Тушинский Г. К., Давыдова М. И. Физическая география СССР. М. : Просвещение, 1976. 543 с.
33. Щербань М.І. Клімати земної кулі. – К.: Рад. школа, 1986. – 234 с.

Іноземні джерела

1. R.J. Longman and T.W. Giambelluca. Climatology of Haleakala. Climatology of Haleakalā Technical Report No. 193. Volume 1, Issue 1. Pages 105-106. 2015. Retrieved September 1, 2019.
2. Anderson, Ewan W. (2003). International Boundaries: A Geopolitical Atlas. Routledge: New York. ISBN 9781579583750; OCLC 54061586
3. "United States". Encyclopædia Britannica. Retrieved March 25, 2008.
4. Countries of the World: 21 Years of World Facts, geographic.org, retrieved August 17, 2008
5. Charney, Jonathan I., David A. Colson, Robert W. Smith. (2005). International Maritime Boundaries, 5 vols. Hotei Publishing: Leiden.
6. <http://www.pacgeo.org/static/maritimeboundaries/> Pacgeo.org. Maritime Boundaries. Retrieved July 3, 2020.
7. "United States". The World Factbook. CIA. September 30, 2009. Retrieved January 5, 2010.
8. "Population by Sex, Rate of Population Increase, Surface Area and Density" (PDF). Demographic Yearbook 2005. UN Statistics Division. Retrieved March 25, 2008.
9. "Physiographic Regions". United States Geological Survey. April 17, 2003. Archived from the original on May 15, 2006. Retrieved January 30, 2008.
10. Karolevitz, Robert F.; Hunhoff, Bernie (1988). Uniquely South Dakota. Donning Company. p. 9. ISBN 978-0-89865-730-2. Archived from the original on January 1, 2016. Retrieved October 31, 2015.
11. CIA World Factbook - Standard Time Zones of the World, May 2018. (Map of the world showing the location of the contiguous U.S., Alaska, Hawaii, and the U.S. territories. Territories south of the "0" horizontal line (the equator) are in the southern hemisphere). Retrieved September 1, 2019.
12. "WMO Press release No. 956". World Meteorological Organization. September 13, 2012. Archived from the original on April 6, 2016. Retrieved April 10, 2016.
13. Lonely Planet. "Rainmaker Mountain in Tutuila". Lonely Planet. Archived from the original on October 19, 2017. Retrieved September 1, 2019.
14. "National Weather Service". Archived from the original on April 13, 2019.
15. "Watersheds (map)". Commission for Environmental Cooperation. 2006. Archived from the original on April 14, 2008. Retrieved September 12, 2008.

Інформаційні ресурси

Ресурсною базою вивчення дисципліни “Фізична географія материків і океанів” є навчально-методична база наступних установ та мережі Інтернет:

- Лабораторії кафедри фізичної географії ВНУ імені Лесі Українки
- Бібліотека ВНУ імені Лесі Українки www.vnu.edu.ua –.
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка www.library.lnu.edu.ua
- Наукова бібліотека імені В. Вернадського www.nbu.gov.ua
- Наукова бібліотека імені В. Стефаника www.nas.gov.ua –.
- <http://www.geografica.ua>
- <http://rp5.ua>
- http://29palms.ru/index.php?link=amazon_river
- <https://ukurier.gov.ua/uk/news/vcheni-povidomili-sho-najvishomu-derevu-amazonkin/>
- <http://www.vseznaika.org/geography/kakoe-mesto-na-zemle-samoe-zharkoe-a-kakoe-samoe-xolodnoe/>
- <http://natura2000.eea.europa.eu/#>
- <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/handle/10125/36675>
- https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/graphics/ref_maps/physical/pdf/standard_time_zones_of_the_world.pdf

Навчально-методичне забезпечення курсу

1. Тарасюк Н.А. Фізична географія та екологія Світового океану. Практикум з курсу - Луцьк, 2004.
2. Тарасюк Н.А., Нетробчук І.М., Мельнійчук М.М. ІНДЗ та курсові роботи з регіональної фізичної географії/ Навчальний посібник, Луцьк, 2011, 184 с.
3. Тарасюк Н.А. На допомогу вчителю географії: сучасний клімат Волинської області/ Н.А.Тарасюк, Ф.П.Тарасюк Педагогічний орієнтир. Інформаційно-методичний вісник.-Локачі-Луцьк: Волинська обласна друкарня. –№27, 2017.- С.24-30.(0,5 друк арк.)
4. Тарасюк Н.А.Фізична географія материків і океанів. Частина 1. Світовий океан: навчально-методичний комплекс. / Н.А.Тарасюк, Н.В. Цвид-Ендрю.- Луцьк, [б. в.], 2016.- 186 с.
5. Тарасюк Н.А. Навчально-методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з нормативної навчальної дисципліни «Фізична географія материків і океанів» для студентів географічного факультету зі спеціальностей 106 Географія (освітня програма: Фізична географія), 103 Науки про Землю (освітня програма: Гідрологія),014 Середня освіта (освітня програма: Географія.Економіка)/ Н.А. Тарасюк, З.К.Карпюк, С.В.Полянський.- Луцьк : [б. в.], 2018. – 48 с
6. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з нормативної навчальної дисципліни «Фізична географія материків і океанів зі спеціальності 014 Середня освіта (Природничі науки) (освітня програма: Середня освіта. Природничі науки) / Н. А. Тарасюк.. – Луцьк : [б. в.], 2020. – 48 с.
7. Тарасюк Н.А. Фізична географія материків і океанів: південні материки. Конспект лекцій. Навчально-методичне видання. Луцьк : [б. в.], 2021. - 85 с.